

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ THĂM QUẢNG BÌNH VÀ NHỮNG GIÁ TRỊ LỊCH SỬ

ThS. NGUYỄN VĂN GIANG

Trường Chính trị Quảng Bình

Cách đây 65 năm, ngày 16/6/1957, là lãnh tụ tối cao của Đảng và Nhà nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh có chuyến thăm đặc biệt đến với Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình. Đây là sự kiện trọng đại, có ý nghĩa hết sức to lớn. Năm tháng trôi qua, song chuyến thăm của Bác vẫn nguyên những giá trị lịch sử quý giá đối với Đảng bộ và Nhân dân tỉnh Quảng Bình.

Chuyến thăm của Bác diễn ra trong bối cảnh lịch sử hết sức đặc biệt

Sau Hiệp định Giơnevơ về vấn đề chiến tranh Đông Dương được ký kết, đất nước bị chia cắt làm hai miền. Miền Bắc từ vĩ tuyến 17 trở ra được giải phóng, miền Nam bị đế quốc Mỹ và tay sai chiếm đóng nhằm chia cắt lâu dài Việt Nam. Bối cảnh đất nước đứng trước những thuận lợi cơ bản song cũng không ít những khó khăn, thách thức, đặt ra những yêu cầu mới cho toàn Đảng, toàn dân.

Trước điều kiện đó, đối với miền Bắc, Đảng Lao Động Việt Nam kiên định con đường đã chọn từ năm 1930, quyết định đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội. Đối với miền Nam, tiếp tục sự nghiệp chống Mỹ, thống nhất đất nước. Đại hội III (1960) của Đảng đã hoàn thiện đường lối cách mạng Việt Nam thời kỳ mới, thực hiện một lúc hai chiến lược cách mạng ở hai miền là xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và tiếp tục sự nghiệp cách mạng

dân tộc dân chủ nhân dân ở miền Nam, cùng một mục tiêu chung là thống nhất, đưa cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội.

Với đường lối của Đảng, Quảng Bình là địa phương có vị trí chiến lược quan trọng, nằm trong vùng địa chính trị nhạy cảm, giáp với vĩ tuyến 17, trở thành “đầu sóng ngọn gió”, “tuyến lửa tiền tiêu miền Bắc xã hội chủ nghĩa” và mất xích quan trọng nối liền các dòng chảy giữa hậu phương với tiền tuyến lớn miền Nam. Do vậy, “những việc làm” như thế nào trong thực hiện các nhiệm vụ của Quảng Bình có ý nghĩa cực kỳ quan trọng đối với sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh thống nhất đất nước ở miền Nam. Trong bối cảnh đặc biệt ấy, Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình vinh dự được đón Bác về thăm.

Chuyến thăm của Bác đã tạo ra động lực vô cùng to lớn

Sau giải phóng, Bác đã giành nhiều thời gian đi thăm các địa phương, Quảng Bình là địa phương xa nhất của miền Bắc và một trong những tỉnh đầu tiên được đón Bác, cho thấy tình cảm của Người giành cho mảnh đất, con người Quảng Bình là rất lớn. Đồng thời, là sự ghi nhận và biểu dương cho những kết quả to lớn mà Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình kiên cường, anh dũng đã giành được qua các giai đoạn lịch sử. Theo dòng lịch sử, trong giai đoạn đấu tranh giành chính quyền cách mạng (1930-

1945), từ những chi bộ cộng sản đảng đầu tiên, các chi bộ cơ sở dần dần ra đời ở nhiều nơi, từng bước lớn mạnh, đảm đương sứ mệnh lãnh đạo cách mạng. Khi thời cơ cách mạng đến, các tổ chức Đảng lãnh đạo Nhân dân khởi nghĩa, giành chính quyền vào ngày 23/8/1945. Bước sang giai đoạn (1945-1954), với nhiệm vụ bảo vệ chính quyền, thực hiện kháng chiến chống thực dân Pháp, trên cơ sở Ban vận động thống nhất Đảng, tháng 10/1945, Đảng bộ Quảng Bình được thống nhất, tiếp tục xây dựng Đảng bộ từng bước lớn mạnh, toàn diện đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng mới. Đặc biệt, với đặc thù là vùng địch hậu, Đảng bộ đã vận dụng sáng tạo đường lối của Đảng trong kháng chiến chống Pháp, khơi dậy sức mạnh Nhân dân, thực hiện cuộc kháng chiến “toàn dân, toàn diện lâu dài, tự lực cánh sinh”, làm nên những thắng lợi to lớn. Trong 7 năm kháng chiến, những thắng lợi của Nhân dân Cụ Năm, Cảnh Dương anh hùng, thắng lợi của phong trào “Quảng Bình quật khởi”, là minh chứng cho “ý Đảng quyện với lòng dân”, biểu tượng cho ý chí kiên cường, bản lĩnh cách mạng của Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình. Đầu những năm (1954-1957), vượt qua những khó khăn, Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình tiếp tục phát huy tinh thần cách mạng cao độ, thực hiện thắng lợi nhiệm vụ hàn gắn vết thương chiến tranh, khôi phục sản xuất, ổn định tình hình, chuẩn bị mọi tiền đề, điều kiện đưa Quảng Bình đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Đặc biệt, trong bối cảnh mới với những yêu cầu đặt ra, chuyến thăm của Bác là động lực tinh thần to lớn tạo nên sức mạnh đưa Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình làm nên những thắng lợi trong những giai đoạn tiếp theo.

Sau chuyến thăm của Bác, Tỉnh ủy Quảng

Bình đã mở đợt sinh hoạt chính trị sâu rộng trong toàn Đảng, toàn quân, toàn dân, đẩy mạnh thi đua thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ đặt ra. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhân dân Quảng Bình hăng hái trong xây dựng chủ nghĩa xã hội, từng bước hiện thực hóa kế hoạch 5 năm (1961-1965). Điển hình nhất là hợp tác xã Đại Phong, “một hình mẫu” trong xây dựng hợp tác xã ở miền Bắc, được Bác Hồ hai lần viết báo khen ngợi, nhiều đoàn đến học tập, tham quan. Trong khi Nhân dân Quảng Bình đang tăng cường thi đua xây dựng chủ nghĩa xã hội, thì đế quốc Mỹ tiến hành chiến tranh phá hoại miền Bắc, đúng như nhận định của Đảng “*địch sẽ mở rộng đánh phá miền Bắc và Quảng Bình, Vĩnh Linh là nơi chúng sẽ đánh phá trước hết*”¹.

Thực hiện các chủ trương mới của Đảng, Đảng bộ đã lãnh đạo Nhân dân thực hiện song song hai nhiệm vụ “vừa chiến đấu, vừa sản xuất”. Trong điều kiện vô cùng tàn khốc của chiến tranh, nhưng Nhân dân Quảng Bình anh dũng trong chiến đấu, bền bỉ trong sản xuất, đảm bảo giao thông vận tải tạo nên những thắng lợi to lớn. Quá trình ấy, Bác vẫn dõi theo những bước chân của Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình, ngày 17/7/1965, nhân sự kiện Quảng Bình bắn rơi chiếc máy bay thứ 100 của giặc Mỹ và giành thắng lợi lớn trong vụ sản xuất Đông Xuân, Bác đã gửi thư khen: “*Bác rất vui lòng thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ khen ngợi đồng bào, bộ đội và cán bộ Quảng Bình đã bắn rơi 100 máy bay của giặc Mỹ, vừa qua lại thu hoạch vụ chiêm rất tốt. Như vậy là tỉnh nhà chiến đấu giỏi, sản xuất cũng giỏi*”². Vinh dự và đầy tự hào, Tỉnh ủy đã phát động phong trào thi đua “Hai giỏi”, chiến đấu giỏi, sản xuất giỏi sâu rộng trong

toàn quân, toàn dân, nhằm phát huy hơn nữa sức mạnh Nhân dân, tạo nên những thắng lợi mới trong chiến đấu và sản xuất. Trong chiến đấu, với 10 năm kháng chiến chống Mỹ, Quảng Bình là tỉnh đầu tiên bắn rơi máy bay thứ 100, 200, 300, 400 của giặc Mỹ, là tỉnh dẫn đầu về bắn máy bay và tàu chiến. Trong sản xuất, với tinh thần “bám làng mà chiến đấu, bám đồng ruộng mà sản xuất, bám hố bom mà thâm canh”, Quảng Bình không chỉ duy trì sản xuất mà còn sản xuất vượt diện tích và sản lượng, xây dựng nhiều nhà máy, đảm bảo các tuyến giao thông, chi viện cho miền Nam, giúp đỡ nước bạn Lào. Phong trào “Hai giỏi” thực sự là một biểu tượng cho sức mạnh và ý chí kiên cường của Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình. Những kết quả của Quảng Bình đã góp phần to lớn vào sự nghiệp chống Mỹ, thống nhất đất nước. Bước sang thời kỳ cả nước đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội và sự nghiệp đổi mới hơn 35 năm qua, Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình tiếp tục phát huy những giá trị của quê hương “Quật khởi” và “Hai giỏi”, thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, xây dựng quê hương Quảng Bình ngày càng giàu đẹp, văn minh với “cơ đồ, tiềm lực như ngày nay”.

Những thắng lợi qua các thời kỳ là kết tinh của nhiều yếu tố, của điều kiện khách quan, chủ quan, song trong điều kiện khó khăn như vậy, thì giá trị căn bản là đến từ “động lực” của chuyến thăm và tình cảm đặc biệt mà Bác Hồ giành cho Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình. Chính điều đó đã phát huy cao độ sức mạnh nội lực của Đảng bộ, quân và dân Quảng Bình, đưa Quảng Bình làm nên những thắng lợi vẻ vang, tạo nên quê hương của những anh hùng.

Chuyến thăm và lời “căn dặn” của Bác là định hướng chính trị lâu dài

Mặc dù là chuyến thăm bí mật, trong điều kiện chiến tranh và theo lịch trình, Bác sẽ ở lại 2 ngày, nhưng do có việc đột xuất nên Bác ở lại với Quảng Bình chỉ được 1 ngày. Trong thời gian ngắn ngủi ấy, Bác đã gặp gỡ Đảng bộ và Nhân dân, nắm bắt được tình hình, để lại những “lời căn dặn” sâu sắc và ý nghĩa.

Trước hết, Người giành những lời đầu tiên cho vấn đề xây dựng Đảng bộ. Trong cuộc làm việc với Tỉnh ủy và cán bộ cốt cán của tỉnh, Bác hỏi tỷ mỉ về công tác xây dựng Đảng, số lượng đảng viên, tình đoàn kết giữa lương và giáo; giữa miền xuôi và miền ngược; giữa vùng mới giải phóng và vùng tự do, giữa Nhân dân địa phương và cán bộ, bộ đội, đồng bào miền Nam ra tập kết, về tình hình khôi phục và phát triển kinh tế, hàn gắn vết thương chiến tranh; đời sống của Nhân dân... Đặc biệt, Bác biểu dương những kết quả mà Đảng bộ và toàn thể cán bộ, đảng viên đã làm được trong kháng chiến và những năm hòa bình xây dựng địa phương. Bác nhấn mạnh những khuyết điểm của cán bộ, đảng viên và nhắc nhở: Cán bộ cách mạng phải thực sự vì dân, do dân, không như thời đế quốc phong kiến, coi mình là phụ mẫu chi dân, quan liêu, xa dân. Phải sống theo đời sống mới, không rượu chè, cờ bạc, không tham ô, lãng phí. Người chỉ rõ 9 khuyết điểm mà cán bộ, đảng viên phải luôn tu dưỡng, thường xuyên soi mình đó là: *“Có óc suy bỳ, tự nạnh, kèn cựa, đòi dãi ngộ; óc công thần; tự do cá nhân, thiếu ý thức tổ chức kỷ luật, tự do quá trớn; không giữ đúng kỷ luật lao động, xem khinh lao động chân tay, không thấy lao động là vẻ vang; rượu chè be bét, say sưa lu bù... đồng bóng, hủ hóa; lãng phí*

của công, do đó mà hại sản xuất, phí công quỹ, hại đến Nhà nước... Không thích học tập; kém đoàn kết. Trong kháng chiến tinh thần đoàn kết rất tốt, hòa bình trở lại thì kém, không coi nhau như ruột thịt, như trước”³. Bác nhấn mạnh đoàn kết Đảng, đoàn kết Nhân dân, đoàn kết càng cao, thành tích càng nhiều, thắng lợi càng lớn.

Thứ nữa, Bác gửi những lời nhắn nhủ đến Nhân dân và đặt ra mục tiêu xây dựng, phát triển Quảng Bình. Đó là, Bác giành nhiều tình cảm với chị em phụ nữ, với các cháu thiếu niên, nhi đồng, các cụ phụ lão và đồng bào miền núi. Đặc biệt, trong buổi mít tinh gặp ba vạn đồng bào, Người căn dặn: *“Quảng Bình cùng với Vĩnh Linh ở tuyến đầu miền Bắc, tiếp giáp với miền Nam, mọi việc làm tốt hay xấu của các cô chú ở đây đều có ảnh hưởng nhất định đến cách mạng miền Nam, đều có ý nghĩa đến việc bảo vệ miền Bắc. Nếu kẻ địch có hành động liều lĩnh gì thì Quảng Bình, Vĩnh Linh phải đương đầu với chúng trước hết và phải đảm bảo đánh thắng chúng trước hết. Các cô, các chú phải chăm lo xây dựng lực lượng vũ trang, nhất là dân quân tự vệ...”. Xưa Quảng Bình, Vĩnh Linh nghèo khổ là vì đế quốc, phong kiến bóc lột, kìm kẹp, vì chiến tranh tàn phá. Ngày nay chúng ta đã có hòa bình để xây dựng chủ nghĩa xã hội, nếu biết dùng đúng và dùng tốt tài nguyên và lao động của mình thì Quảng Bình, Vĩnh Linh sẽ giàu có, không những đời sống Nhân dân tỉnh nhà được nâng lên mà còn đóng góp một phần quan trọng cho Nhà nước”⁴. Trước lúc ra về, Bác nhấn nhủ: “Bác rất tiếc là thăm Quảng Bình chưa hết*

chương trình đã phải về, có dịp Bác sẽ vô thăm. Bác mong Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình - Vĩnh Linh thực hiện tốt các nhiệm vụ của Đảng và Chính phủ giao phó”⁵.

Những lời căn dặn là sự quan tâm sâu sắc của Bác, nhưng đó còn là những quan điểm chỉ đạo mang tính chiến lược. Những lời căn dặn ấy đã trở thành phương châm hành động, ý chí quyết tâm của Đảng bộ, quân và dân Quảng Bình trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước cũng như trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, quê hương trong sự nghiệp đổi mới hiện nay. Trên cơ sở những kết quả đạt được, Đại hội XVII của Đảng bộ tỉnh đã xác định mục tiêu: *“Phấn đấu đưa Quảng Bình trở thành tỉnh phát triển khá trong khu vực Bắc Trung Bộ”⁶* và đến năm 2030 *“Phấn đấu xây dựng Quảng Bình trở thành nền kinh tế năng động ở khu vực miền Trung”⁷*. Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình phấn đấu thực hiện thắng lợi mục tiêu đặt ra chính là hiện thực hóa những lời căn dặn và tình cảm của Bác trong chuyến thăm của Người năm xưa.

Năm tháng qua đi, thời gian có thể xóa đi những dấu vết, song không thể xóa đi những giá trị lịch sử. Tìm về giá trị lịch sử chuyến thăm của Bác là tìm về miền ký ức, về một thời kỳ hào hùng của quê hương, con người Quảng Bình, bởi “chuyến thăm” của Người chứa đựng những giá trị lịch sử quý giá luôn hiện hữu mãi với thời gian, là động lực để Đảng bộ và Nhân dân Quảng Bình tiếp tục thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ trong giai đoạn hiện nay ■

Tài liệu tham khảo:

1. Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Quảng Bình, *Báo cáo tổng kết tình hình 4 năm chống Mỹ cứu nước (1965-1968)*, Phòng Lưu trữ Tỉnh ủy Quảng Bình.
- 2, 3, 4, 5. Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Quảng Bình, *Lịch sử Đảng bộ Quảng Bình*, tập II, 1954-1975.
- 6, 7. Đảng Cộng sản Việt Nam, Đảng Bộ tỉnh Quảng Bình, *Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XVII, nhiệm kỳ 2020-2025*.